

[Gert Petersen]

Alle parter må se i øjnene, at Jugoslavien fra 1918 ikke mere eksisterer. De to nordlige republikker har på baggrund af deres folkeafstemninger gjort brug af en forfatningsmæssig ret til at udtræde af forbundet, og alligevel har Serbien i hvert fald hidtil sagt nej til at forhandle om det fremtidige forhold mellem de selvstændige republikker, og derved pådrager Serbien sig et hovedansvar. I SF støtter vi fuldt ud beslutningen om økonomiske sanktioner, og især håber vi, det vil komme til en olieboycot, hvis ikke Serbien inden da vil komme på andre tanker. Formålet er naturligvis at fremtvinge realitetsforhandlinger om formerne for forbundets opløsning.

Den mulige anerkendelse af de nye republikker kan ske i løbet af denne proces. Det er muligt, at det er klogere at lade den afvente udgangen af de nye forhandlinger; det må afhænge af, hvad der kan gavne fredsprocessen bedst. Jeg synes, at de fire kriterier for anerkendelse, som udenrigsministeren opstillede, var aldeles udmærkede, og vi kan altså helt støtte regeringens holdning i denne sag.

Men overilede skridt kan kun gøre ondt værre, for forholdene er så komplekse. De kan aldeles ikke sammenlignes med forholdene i de baltiske lande, hvor der pludselig er en regering i Sovjetunionen og i Rusland, som siger: Den er i orden, vi anerkender selv, at I har ret til at være selvstændige. Og det var jo i det øjeblik, at Danmark – ikke anerkendte dem, men sendte diplomater derover.

Vi har i Jugoslavien en situation, hvor nationalistisk galimatias, for at sige det rent ud, fejrer uhyre triumfer. Serberne undertrykker albanerne i Kosovo på det mest brutale, men på den anden side ser vi senest, at der har været holdt folkeafstemning i Bosnien-Hercegovina i det serbiske mindretal – det er nogle og fyrrer procent af befolkningen – og det har besluttet, at det vil til Serbien, hvis Jugoslavien opløses. Men kan man så også bare ignorere det? Det kan man vel ikke.

Der er også spørgsmålet om forholdet mellem serbere og kroater. Jeg sagde, at Serbien har et klart hovedansvar, men det fritager ikke Kroatien for et medansvar. Med rette eller urette blev serberne i Kroatien bange, da de helt klart demokratiske valg i Kroatien resulterede i en stærkt nationalistisk regering i Zagreb. Jeg sagde »med rette eller urette«, men

det var forståeligt, for under anden verdenskrig myrdede kroatiske fascister mindst ½ million og måske 800.000 serbere og jøder. Så svarede serbiske nationalister – de, der var under kongelig kommando, tjednici, som de blev kaldt – igen og myrdede en 200.000-300.000 kroater og muslimer.

Begge lejres nationalister må dele ansvaret for massemyrderiet, men initiativet udgik fra de kroatiske fascister, og i den sammenhæng har jeg et par ord til bemærkningerne til forslaget. De er simpelt hen utrolige. Det er utroligt, at man oplyser: »1941. Kroatien blev en selvstændig stat (NDH) efter Jugoslaviens sammenbrud, der fandt sted på grund af den tyske invasion og besættelse.« Det handler om, at Tyskland angreb Jugoslavien den 6. april 1941. 3 dage senere nåede de tyske tropper Zagreb. Den 10. april om aftenen var der en vis oberst Kvaternit, som under tysk beskyttelse udråbte den kroatiske stat og gjorde en vis Ante Pavelic til poglavnik, som det blev kaldt, det vil sige fører. De var begge gamle ustasja-fascister, og med tysk velsignelse gik de så i gang med at oprette et Storkroatien, hvori de i øvrigt opslugte Bosnien – Sarajevo blev den næststørste by i den selvstændige kroatiske stat, som omtales i bemærkningerne her – og udrykkede serbere i hundredtusindvis.

Legitimeringen af denne lydstat som en selvstændig kroatiske stat er utrolig grov, og henvisningen til, at det tyskbesatte Danmark anerkendte den, endda med Christian X's velsignelse, er utrolig pinlig. Men det er værd at huske – og nu kommer vi til min afsluttende pointe – at sådan skrives historien i dag af adskillige kroatiske nationalister, og så er det, man bedre forstår serbernes frygt. De må spørge: Hvad skal det betyde, at et rent morderregime – for andet var der ikke tale om – bliver legitimeret?

Derfor mener vi – og det glædede mig at høre både udenrigsministeren og andre ordførere sige det – at der skal stilles meget stærke krav til Kroatien om garantier for mindretallet, og at der skal være mulighed for at kontrollere, at disse garantier også bliver respekteret. Det er en forudsætning for en anerkendelse af Kroatiens selvstændighed, som er helt klar. Kroatien har valgt sin selvstændighed, de skal have den, de skal anerkendes, men vi skal finde det rigtige tidspunkt.